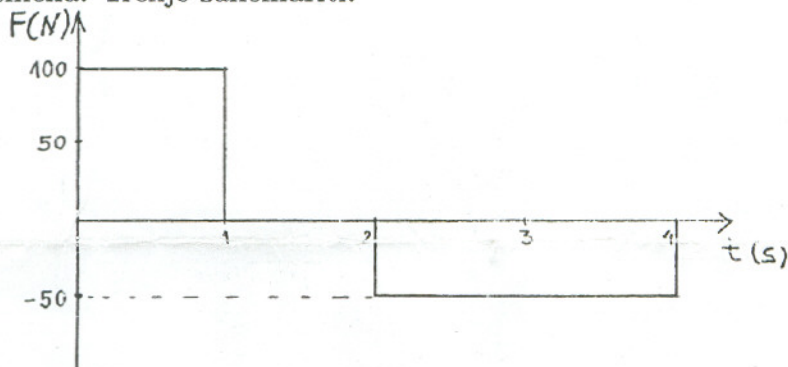

DRUŠTVO FIZIČARA SRBIJE, "NAUKA MLADIMA" I
MINISTARSTVO PROSVETE REPUBLIKE SRBIJE
Takmičenje učenika VII razreda osnovnih škola iz fizike
Zadaci za opštinsko takmičenje školske 1995-96 godine

1. U trenutku kada je mašinovođa primetio crveno svetlo na semaforu lokomotiva se nalazila na rastojanju $L = 400\text{ m}$ od semafora i imala brzinu $v = 54\text{ km/h}$. U istom trenutku počinje kočenje. Odrediti položaj lokomotive u odnosu na semafor jedan minut nakon početka kočenja, ukoliko se ona kreće sa ubrzanjem $a = -0.3\text{ m/s}^2$.
2. Telo koje slobodno pada u poslednjoj sekundi svog kretanja prelazi polovinu ukupnog puta. Odrediti ukupno vreme padanja i visinu sa koje je telo počelo da pada.
3. Na telo mase $m = 5\text{ kg}$, deluje sila čiji je dijagram dejstva prikazan na slici. Telo je pre početka dejstva sile bilo u stanju mirovanja. Nacrtati dijagram zavisnosti brzine od vremena. Trenje zanemariti.

4. Telo mase 0.5 kg slobodno pada sa visine $h = 20\text{ m}$. Na kojoj će visini kinetička energija tela biti $E = 25\text{ J}$.
5. Telo mase $m = 1\text{ kg}$ kreće se u horizontalnom pravcu pod dejstvom stalne sile. Koliki rad treba izvršiti da bi na putu od 10 m telo ravnomerno povećalo brzinu od 2 m/s do 4 m/s . Koeficijent trenja je 0.2 i ne menja se u toku kretanja.

Napomena: Za ubrzanje Zemljine teže uzeti $g = 10\text{ m/s}^2$.

Svaki urađeni zadatak nosi 20 poena.

Zadatke pripremio: dr Ivan Mančev

Recenzent: Branko Jovanović

**DRUŠTVO FIZIČARA SRBIJE, "NAUKA MLADIMA" I
 MINISTARSTVO PROSVETE REPUBLIKE SRBIJE**
 Rešenje zadataka za opštinsko takmičenje
 školske 1995-96 god. za VII razred sa uputstvom za bodovanje

1. Nakon početka kočenja lokomotiva se kreće ravnomerno usporeno i zaustavlja se za vreme $t = v/a = 50 \text{ s}$ (...10 poena). Put koji pri tome pređe je $S = \frac{v^2}{2a} = 375 \text{ m}$ (...7p.). Kroz jedan minut lokomotiva će se nalaziti na rastojanju $l = L - S = 25 \text{ m}$ od semafora (stajanje ispred semafora 10 s). (... 3 p.)
2. Neka je t_1 vreme za koje telo pređe prvu polovinu puta. Onda je:

$$\frac{S}{2} = \frac{1}{2}gt_1^2, \quad (\dots 5 \text{ p.}) \quad (1)$$

a za ceo put, prema uslovu zadatka, imamo:

$$S = \frac{1}{2}g(t_1 + \Delta t)^2, \quad (\Delta t = 1 \text{ s}). \quad (\dots 6 \text{ p.}) \quad (2)$$

Na osnovu relacija (1) i (2) imamo

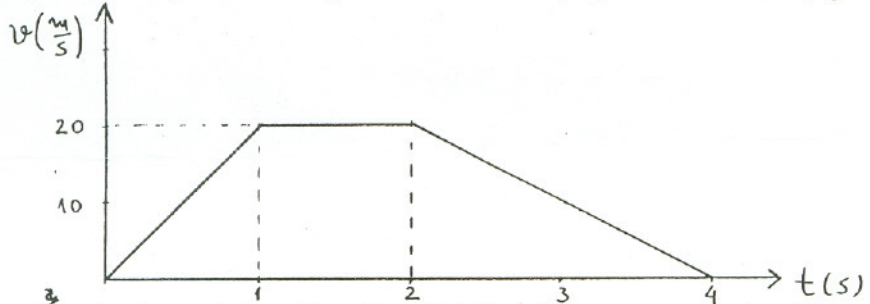
$$\frac{1}{2}(t_1 + \Delta t)^2 = t_1^2$$

tj.

$$\frac{t_1 + \Delta t}{t_1} = \sqrt{2} \text{ odnosno } t_1 = \frac{\Delta t}{\sqrt{2} - 1} = 2.41 \text{ s} \quad (\dots 5 \text{ p.})$$

Ukupno vreme padanja je: $t = t_1 + \Delta t = 3.41 \text{ s}$ (...2p.). Tražena visina je $h = \frac{1}{2}gt^2 = 58.14 \text{ m}$ (... 2 p.).

3. Na kraju prve sekunde brzinu tela nalazimo iz relacije: $F = ma = m\frac{v}{t}$ tj. $v = \frac{Ft}{m} = 20 \text{ m/s}$. Tokom druge sekunde sila ne deluje i kretanje je ravnomerno. Od druge do četvrte sekunde kretanje tela je usporeno i došlo je do promene brzine Δv_3 koju nalazimo iz relacije: $F_3 = m\frac{\Delta v_3}{\Delta t_3}$ tj. $\Delta v_3 = \frac{F\Delta t_3}{m} = 20 \text{ m/s}$ gde je $\Delta t_3 = 2 \text{ s}$, što znači da je došlo do zaustavljanja tela. Traženi dijagram izgleda ovako:

Svaka ispravna analiza brzine po intervalima (ima ih tri) nosi 5 poena, a nacrtan dijagram nosi dodatnih 5 poena.

4. Toj kinetičkoj energiji odgovara brzina $v = \sqrt{\frac{2E}{m}} = 10 \text{ m/s}$ (...5 p.). Tu brzinu telo ima slobodno padajući posle pređenog puta h_1 : $v^2 = 2gh_1$ (... 5 p.), sledi da je $h_1 = \frac{v^2}{2g} = 5 \text{ m}$, (... 5 p) tako da je tražena visina: $h_x = h - h_1 = 15 \text{ m}$ (... 5 p.).

5.

$$A_1 = \Delta E_k = \frac{1}{2}mv_1^2 - \frac{1}{2}mv_2^2 \quad (\dots 9 \text{ p.})$$

Rad sile trenja: $A_2 = F_{tr}S = \mu mgS$. (... 9 p.) Ukupni rad: $A = A_1 + A_2 = 26 \text{ J}$ (... 2 p.)

II način: Iz $v_2^2 = v_1^2 + 2aS$ sledi $a = \frac{v_2^2 - v_1^2}{2S} = 0.6 \text{ m/s}^2$ (... 5 p.). To ubrzanje je ostvareno pod dejstvom rezultujuće sile: $F_R = ma = 0.6 \text{ N}$ (... 3 p.), dok sila trenja je $F_{tr} = 2 \text{ N}$ (... 5 p.). S druge strane $F_R = F - F_{tr}$ (... 2 p.) tj. $F = 2.6 \text{ N}$ tako da je rad $A = FS = 26 \text{ J}$ (... 5 p.).

Opšta napomena: Ukoliko je cela procedura ispravno sprovedena do kraja, a numerička greška načinjena na kraju priznati 18 poena.

Svim članovima komisija za pregled zadataka zahvaljujemo na saradnji.